

УДК: 37.032:377

Попадич Олена,  
Креміль Марина

## ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ І МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВИХ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДРУГОГО РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ

*У статті досліджено інтерактивні форми і методи формування правових знань, проаналізовано технологію формування правових знань студентів у закладі вищої освіти другого рівня акредитації та встановлено, що формування правових знань у підлітків, як складний процес, включає такі складові частини: суб'єкти правових знань, об'єкти правових знань, зміст формування правових знань, форми та методи правових знань.*

***Ключові слова:** правові знання, форми і методи формування правових знань, студент закладу вищої освіти.*

**Постановка проблеми.** Формування потужної правової держави, розвиток демократизму в країні, зміцнення дисципліни і організованості її громадян безпосередньо залежить від рівня правової свідомості та правової культури населення) [9]. Кожному громадянину необхідно не тільки знати і вміти використовувати свої права і свободи, а й бути готовим виконати свої обов'язки, діяти завжди відповідно до закону. Для того, щоб відбувалося подальше зміцнення правової основи державного і суспільного життя, необхідно формування правових знань населення всієї країни, особливо студентів у закладах вищої освіти другого рівня акредитації. Актуальність теми дослідження пов'язана з трансформаційними процесами, що відбуваються в сучасній Україні і соціальною модернізацією українського суспільства, що направляють політико-правове орієнтування нашої держави на ідеали, цінності й інститути правової держави, демократії громадянського суспільства.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Нормативно-правову базу дослідження становлять Конституція України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти, Національна програма правової освіти населення та інші нормативні документи. Різні аспекти проблеми дослідження розглядалися у працях багатьох вчених-дослідників, зокрема: методологічні проблеми інтеграції (С. Гончаренко, І. Козловська, Ю. Мальований), проблеми розробки інтегрованих курсів (К. Гуз, В. Сидоренко, Н. Талалуєва), особливості навчально-виховного процесу та правового виховання особистості у закладах вищої освіти (А. Галєєва, В. Гриньова, Л. Мацук, М. Фіцула); правова освіта, правова грамотність, формування правових знань (М. Городиський, І. Дарманська, В. Одарій,

О. Скакун); дослідження методики правового навчання та виховання (В. Головченко, Я. Гриньова, С. Микитюк, С. Нетьосов, О. Пометун).

Проте доводиться констатувати відсутність узагальнювальних досліджень щодо інтерактивних форм і методів формування правових знань студентів у закладі вищої освіти другого рівня акредитації.

**Мета статті** – на основі аналізу теоретичних даних дослідити інтерактивні форми і методи формування правових знань студентів у закладі вищої освіти другого рівня акредитації.

**Виклад основного матеріалу.** Правова просвіта обумовлена сучасним станом усіх сфер суспільного життя: економіки, культури, політики. І зараз вкрай необхідно формувати у студентів світогляд, заснований на повазі до закону, знанні прав людини і вмінні знайти шляхи вирішення життєвих проблем. Завдання закладу вищої освіти – допомогти юнакам та дівчатам адаптуватися до життя, навчити їх жити в демократичному суспільстві, врегульовуючи свої відносини з державою, іншими людьми. Правова освіта студентів – це процес оволодіння системою правових знань, практичних умінь і навичок, підвищення рівня правової компетентності й, відповідно, рівня правової культури особистості, що в сукупності визначає її соціально-правову сутність [3, с. 283]. Правові знання – це загальний рівень компетенцій і об'єктивне ставлення суспільства до права; сукупність правових компетенцій у вигляді норм, переконань і установок, створюваних в процесі життєдіяльності [1]. Нами встановлено, що формування правових знань у підлітків включає такі складові, як: суб'єкти правових знань, об'єкти правових знань, зміст формування правових знань, форми та методи правових знань. Суб'єкти правових знань – це суб'єкти суспільного життя, які здатні виступати учасниками правовідносин як носії юридичних прав і обов'язків. Об'єкти правових знань пов'язані з правами і обов'язками суб'єктів правовідносин, з можливістю користуватися і розпоряджатися будь-чим. Зміст правових знань визначається особливостями права як регулятивного явища. Провідне місце в змісті правових знань, на нашу думку, посідає Конституція України, основні положення якої реалізуються в інших законодавчих актах адміністративного, трудового, цивільного, кримінального, шлюбно-сімейного права.

Поняття «інтеграція» сьогодні стає провідною педагогічною категорією [2, с.3–4]. Формування правових знань, як складний процес інтерактивних форм і методів засвоєння правових знань студентів у закладі вищої освіти другого рівня акредитації, включають такі складові частини:

1) суб'єкти правових знань, тобто органи держави, державні службовці, політики, викладачі, журналісти та ін.;

2) об'єкти правових знань – громадяни, трудові колективи, соціальні спільноти людей і т.д.;

3) зміст формування правових знань, що виражається в залученні людей до політико-правових цінностей, ідей, принципів, інформації, досвіду і т.д.;

4) форми правових знань – це конкретні способи організації виховного процесу. До них відносяться: правове навчання, правова пропаганда, юридична практика, самовиховання [8, с. 169].

Форми і методи правових знань потрібні для того, щоб відібрати потрібний матеріал [6, с. 43]. Розглянемо інтерактивні форми формування правових знань більш докладно: правове навчання полягає в передачі, накопиченні і засвоєнні правових знань у школі та інших навчальних закладах. Ця форма є найбільш ефективною і результативною, оскільки надає певну систему правових знань; правова пропаганда полягає в поширенні правових ідей і правових вимог серед населення за допомогою публікацій юридичної літератури (тексти нормативно-правових актів, коментарі до них) і ЗМІ (преса, телебачення, радіомовлення, Інтернет; юридична практика).

Види формування правових знань у студентів: письмова – засвоєння правових знань, здійснюване через газети, плакати, книги, журнали; усна форма – формування правових знань, здійснювана через лекції, бесіди, зустрічі з юристами, викладачами [7, с. 196]. Правове навчання, як система передачі і засвоєння минулого історичного досвіду, а також практики і навичок реалізації права в умовах сучасної дійсності покликане сформувати у індивіда почуття впевненості й самостійності в правовій сфері, стимулювати правову активність особистості. Форми правових знань можуть бути як усні (лекції, бесіди, зустрічі з юристами і т.п.), так і друковані (газети, книги, плакати і т.п.). Разом з тим формування правових знань не можна зводити тільки до правової інформованості громадян. Це більш глибинний процес, пов'язаний з усвідомленням прав і свобод людини і громадянина, положень Конституції і основних чинних законів.

Інтерактивні методи формування правових знань – це різноманітні прийоми педагогічного, психологічного та іншого впливу на вихованців [7, с. 196]. Методи формування правових знань у юнаків та дівчат включають в себе переконання, заохочення, примус. Одним з найбільш важливих елементів механізму засвоєння виступають різноманітні методи формування правових знань – прийоми, способи роз'яснення політико-правових ідей і принципів з метою впливу на свідомість і поведінку особистості в інтересах правопорядку [5, с. 87]. Інтерактивні методи формування правових знань студентів у закладах вищої освіти другого рівня акредитації: 1) особистий приклад, 2) метод заохочення – це метод зовнішнього активного стимулювання, спонукання вихованця до позитивної, ініціативної, творчої діяльності.; 3) метод примусу – це метод впливу, який має дві модифікації: морально-психологічну і фізичну; 4) метод покарання – це метод гальмування негативних проявів за допомогою негативної оцінки вчинків вихованця, породження в ньому сорому, каяття, почуття провини.

До методів формування правових знань студентів належать конкретні й багатоманітні прийоми педагогічної, емоційної, логіко-гносеологічної дії стосовно студентів [4, с. 191].

На закінчення слід зазначити, що правова культура є складовою частиною загальної культури і функціонує у взаємодії з іншими сферами культури. Тому для вдосконалення правової культури необхідно підвищувати рівень культури в цілому. У цьому плані особливо значущим є взаємодія правової та моральної культури. Саме моральна свідомість, як елемент моральної культури опосередковано сприяє діяльності особистості відповідно до приписів правового закону.

**Висновки і перспективи подальших розвідок.** Таким чином, формування правових знань у студентів, як складний процес, включає такі складові частини: суб'єкти правових знань, об'єкти правових знань, зміст формування правових знань, форми правових знань. До форм правових знань у студентів відносимо: правове навчання, правова пропаганда, правове виховання правопорушників правоохоронними органами, юридична практика, безпосередня реалізація права, самовиховання. Методи формування правових знань у студентів: переконання і примус, особистий приклад, метод заохочення, метод примусу, метод покарання.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у дослідженні методичних засад організації правовиховної діяльності фахівців у закладі вищої освіти.

### Список використаних джерел

1. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: <<http://uk.wikipedia.org/wiki>>. Загол. з екр. мова укр.
2. Козловська І.М. Аспекти дидактичної інтеграції: курс лекцій 1999–2000. Ч. 1: *Історико-філософські аспекти інтеграції знань*. Львів: НМЦ, 1999. 16 с.
3. Попадич О.О. Педагогічні умови правового виховання майбутніх фахівців комп'ютерної галузі : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання». Умань, 2014. 283 с.
4. Попадич О.О. Методики формування правових знань майбутніх магістрів педагогіки, викладачів вищої школи під час навчання у вищому навч. закладі. *Науковий вісник Ужгородського національного ун- ту. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2016. Вип. 2(39). С. 189–193.
5. Сисоєва С.О. Педагогічні технології: структурно-функціональний аналіз. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2002. С. 86–91.
6. Сіцинський А.С. До проблеми структурування професійних знань в інформаційному суспільстві. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2003. № 2. С 40–46.
7. Смірнова В.О. Проблема структурування правових знань для підготовки педагога професійної школи. *Педагогічні основи навчально-виховного процесу у вищих закладах освіти України* : зб. наук. пр. Харків, 2004. С. 193–201.

8. Смірнова В.О. Поняття «інтегрований підхід» у структуруванні знань професійної підготовки. *Педагогічний процес: теорія і практика*: зб. наук. пр. / АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. Київ: ЕКМО, 2003. Вип. 2. С. 163–172.

9. Указ Президента України від 9 червня 2006 р. № 509 «Про Концепцію формування системи безоплатної правової допомоги в Україні» URL : [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

*Попадич Елена, Креминь Марина*

### **ИНТЕРАКТИВНЫЕ ФОРМЫ И МЕТОДЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПРАВОВЫХ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ ВТОРОГО УРОВНЯ АККРЕДИТАЦИИ**

*В статье исследованы интерактивные формы и методы формирования правовых знаний, проанализированы технологии формирования правовых знаний студентов в учреждении высшего образования второго уровня аккредитации и установлено, что формирование правовых знаний у подростков как сложный процесс включает такие составные части: субъекты правовых знаний, объекты правовых знаний, содержание формирования правовых знаний, формы и методы правовых знаний.*

**Ключевые слова:** *правовые знания, формы и методы формирования правовых знаний, студент учреждения высшего образования.*

*Popadych Olena, Kremin Maryna*

### **INTERACTIVE FORMS AND METHODS OF THE FORMATION OF LEGAL KNOWLEDGE OF STUDENTS IN THE INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION OF SECOND LEVEL ACCREDITATION**

*In this article we have examined interactive forms and methods of the formation of legal knowledge, analysed the technology of the formation of legal knowledge of students in the institution of higher education of second level accreditation, and determined that the formation of legal knowledge of teenagers is a complicated process and it includes such components: subjects of legal knowledge, objects of legal knowledge, content of the formation of legal knowledge, forms and methods of legal knowledge.*

**Keywords:** *legal knowledge, forms and methods of formation of legal knowledge, student of the institution of higher education.*